

N:o 115.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1900.

— — — — — Andra Kammaren — 14 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckta motioner
angående ändringar i gällande lagstiftning om väghåll-
ningsbesvärets utgörande.*

(Lagutskottets utlåtande n:o 27.)

Till Konungen.

Vid innevarande riksdag hafva enskilde motionärer väckt förslag, åsyftande mer eller mindre genomgripande förändringar i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

Åtskilliga af dessa förslag hafva utmynnat i yrkanden på allmän revision af nämnda lag, under det andra endast afsett vissa speciella ändringar i densamma.

Sålunda har beträffande 6 § påyrkats inskränkning i den enligt gällande lag stadgade regel, att inkomst genom aflöning, arfvode och traktamente eller annan med allmän eller enskild tjenstbefattning förenad förmån, pension, årligt understöd, gratifikation, lifränta och undantagsförmån ej deltagar i vägunderhållsskyldigheten.

I sådant syfte har föreslagits, att punkten 3 af mom. d) i § 6 väglagen skulle utgå, hvaraf skulle följa, att ifrågakvarande inkomst,

såvidt den uppginge till minst 1,000 kronor, skulle, i likhet med annan inkomst³ till samma belopp, deltaga i väghållningsskyldigheten.

Riksdagen anser berörda lagändring önskvärd. Det lärer nemligen ej kunna förnekas, att personer, som hafva en inkomst af angifvet slag af 1,000 kronor eller derutöfver, äro, hvad beträffar förmågan att i väghållningsbesvärets utgörande deltaga, i minst lika god, ja, bättre ställning än åtskilliga andra, som enligt nu gällande lag få dertill bidraga, och särskildt vid jemförelse med egare eller innehafvare af smärre fastigheter ter sig ifrågavarande inkomsttagares ställning i detta afseende sådan, att den dem medgifna fördel näppeligen kan på goda grunder försvaras.

Vidare har hemstälts om ett tillägg till 12 § i syfte att utsträcka befogenheten för de väghållningsskyldige att upplåta vägunderhållet på entreprenad.

Ehuru Riksdagen icke anser lämpligt, att majoriteten af de väghållningsskyldige inom ett distrikt erhåller rätt besluta, att vägunderhållet i dess helhet inom distriktet skall på entreprenad upplåtas, håller Riksdagen deremot före, att majoriteten, under förutsättning att lämpliga garantier stadgas, må kunna medgifvas rätt bestämma, att ett visst vägstycke icke skall indelas till underhåll in natura, utan öfvertagas af väggassan. En väg kan nemligen, t. ex. derigenom att den ligger långt ifrån de mera odlade och bebyggda delarne af distriktet, hafva sådant läge, att dess intagande i vägdelningen skulle förrycka denna samt omöjliggöra en lämplig fördelning af vägunderhållet. Det synes Riksdagen därför vara fördelaktigt, att i väglagen införes en bestämmelse i syfte att flertalet väghållningsskyldige inom ett distrikt må kunna besluta, att underhållet af väg eller vägstycke, som dertill särskildt lämpar sig, må på entreprenad upplåtas. På sätt nu eger rum beträffande vinterväghållningen, lär det böra öfverlemnas åt Konungens befallningshafvande att, derest godvillig öfverenskommelse om entreprenaden icke kan träffas, tillse, att entreprenadsummorna icke stiga oskäligt högt.

I fråga om 47 § har yrkats, att föreskrifter måtte meddelas, angående hvilka myndigheter som hafva att föranstalta om val af ledamöter i den uti paragrafen omförmälda särskilda nämnden, dervid tillika föreslagits, att dessa bestämmelser måtte gifvas sådan affattning, att kallelse till ifrågavarande val skulle utfärdas af kommunalstämmans ordförande, då valet förrättades å kommunalstämma, af vederbörande domhafvande, om valet skedde inför häradsrätten, och, för den händelse valet egde rum inför Konungens befallningshafvande eller annan af

Konungens befallningshafvande bestämd myndighet, af den myndighet, som valet förrättade.

Riksdagen finner bestämmelser uti berörda afseende behöfliga samt har intet att erinra deremot, att bestämmelserna erhålla den affattning, som sålunda föreslagits.

Hvad angår ett beträffande 51 § framställt förslag om uttrycklig bestämmelse derom, att det i paragrafen föreskrifna offentliggörandet i länskungörelserna af uppskattningsinstrumenten skall ske på statens bekostnad, anser Riksdagen, att ett dylikt förslag har goda grunder för sig, särskildt som lagtillämpningen visat, att paragrafen i oförändradt skick tolkas såsom innefattande skyldighet för kommunerna att gälda kostnaden för införandet af ifrågavarande uppskattningsinstrument.

Vidkommande derefter gjorda framställningar, att föreskrift måtte meddelas angående tid och sätt för anförande af besvär öfver beslut, som fattats vid det i 58 § af väglagen omförmälda sammanträde med de väghållningsskyldige, så håller Riksdagen före, att det är en brist uti väglagen, att bestämmelse uti ifrågavarande afseende saknas. Visserligen har den praktiska tillämpningen visat sig kunna härför råda bot, i ty att uti flera särskilda genom besvär anhängiggjorda ärenden förklarats, att det tillkommer Konungens befallningshafvande att till pröfning upptaga besvär öfver de i 58 § angifna beslut; men antydda brist har likvisst redan förorsakat olägenheter och tidsutdrägt; och anser Riksdagen, att bestämmelserna om besvär öfver kommunalstämmobeslut må kunna blifva i förevarande fall tillämpliga.

I fråga om 59 § har hemstälts om sådan ändring, att i paragrafen omförmäld »annan fastighet» skulle likställas med jordbruksfastighet, och att således all fastighet, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, skulle påföras en vägfyrk för hvarje ett hundra kronor af taxeringsvärdet.

Ehuru Riksdagen vid det förhållande, att, innan väglagen af år 1891 utfärdades, hela vägunderhållet ålåg jordbruksfastigheten, icke anser det lämpligt att uti ifrågavarande hänseende redan nu vidtaga en lagändring i den omfattning, som sålunda föreslagits, håller Riksdagen dock före, att goda skäl finnas för att utsträcka den skyldighet att delta i kostnaden för vägunderhållet, som nu åligger annan fastighet än jordbruksfastighet. Riksdagen har dervid särskildt fäst sig vid de nu på så många ställen å landsbygden befintliga industriella anläggningarne af olika slag. Vid forslandet af råmaterialier och varor m. m. till och från dessa anläggningar slitats vägarne ofta i betydligt högre grad än genom de körslor, som förekomma vid jordbruksfastigheter, och

på många ställen å landsbygden, der fabriker anlagts, har vägunderhållet i trakten omkring fabrikerna så försvårats, att det endast med de största ansträngningar och stora kostnader är möjligt att hålla vägarne i närheten af fabrikerna i farbart skick. Riksdagen anser det därför vara önskvärdt, att en lagändring vidtages i syfte att annan fastighet än jordbruksfastighet och särskildt sådan fastighet, som är använd för industriella ändamål, i större omfattning än hittills må komma att deltaga i kostnaden för vägunderhållet.

Förslag har jemväl väckts om införande af bestämmelse derom, att kommunalnämnd skall vara skyldig upprätta vägfyrktalslängd.

I denna fråga hyser Riksdagen den uppfattningen, att, då saknaden af bestämmelse om hvem skyldigheten att upprätta vägfyrktalslängd åligger lätteligen kan förorsaka olägenheter, en sådan bestämmelse är af behovet påkallad, likasom Riksdagen håller före, att en dylik skyldighet lämpligast bör åläggas vederbörande kommunalnämnd; Riksdagen anser jemväl, att nämnda längd bör underkastas enahanda granskning, som beträffande kommunens fyrktalslängd finnes föreskrifven.

Beträffande derefter väckta förslag om ändring af reglerna för statsbidragets utgående, anser Riksdagen, att, då vid tillämpningen af 60 § den princip gjort sig gällande, att statsbidrag vägrats för sådana vägar, som underhållas på vägkassans bekostnad, och då ej skäl förefinnes att för statsbidrags erhållande göra skilnad mellan de vägar, som underhållas genom arbete, och dem, som underhållas medelst penningssammanskott, välgrundad anledning finnes att genom ändring af paragrafens ordalydelse fastslå den grundsats, att statsbidrag skall utgå för all landsväg och bygdeväg, som underhållas antingen in natura af de väghållningsskyldige eller ock gemensamt på hela distriktets eller dess vägkassas bekostnad, såvida vägs katt för sådant ändamål utgöres af de in natura väghållningsskyldige.

Vidare anser Riksdagen det önskligt, att staten, i likhet med hvad som redan nu eger rum beträffande broar, hvilka såsom hänförliga till vägtrummor ingått i vägdelningen, lemnar bidrag till underhållskostnaden för gemensamt på hela distriktets eller dess vägkassas bekostnad underhållna broar och färjor, såvida vägs katt för sådant ändamål utgöres af de in natura väghållningsskyldige.

Broar och färjor stå nemligen i sådant samband med vägarne, att samma skäl, som tala för att staten bidrager med en del af underhållskostnaden för vägarne, jemväl synas betinga, att statsbidrag i samma utsträckning lemnas till broar och färjor. För den händelse för öfrigt statsbidrag kommer att utgå äfven för sådana vägar, som underhållas

gemensamt på hela distriktets eller dess väggkassas bekostnad, följer såsom en konsekvens deraf, att statsbidrag äfven bör lemnas för på samma sätt underhållna broar och färjor.

Derest de ändringar af reglerna för statsbidragets utgående, som Riksdagen sålunda ansett önskvärda, genomföras, synes den i 46 § väglagen föreskrifna uppskattningen äfven böra verkställas beträffande väg eller vägdel samt broar och färjor, som underhållas gemensamt på hela distriktets eller dess väggkassas bekostnad.

Hvad slutligen angår framställt förslag om höjning af det bidrag, som staten lemnar dem, hvilka fullgöra vägunderhållet in natura, så anser Riksdagen det rättvist och billigt, att staten till de distrikt, der vägbördan är mest tryckande, lemnar större bidrag, än nu eger rum. Derigenom skulle vägunderhållsskyldigheten, hvilken onekligen är i hög grad olika betungande inom olika delar samt inom olika väghållningsdistrikt i vårt land, kunna utjemnas, utan att de grunder, enligt hvilka vägunderhållet nu utgöres, behöfde rubbas. Lämpligaste förfaringsättet härvid torde vara, att Riksdagen till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ställer ett särskildt för ändamålet anvisadt anslag, och att åt Eders Kongl. Maj:t öfverlemnas att, efter pröfning af omständigheterna i hvarje fall, bestämma, såväl hvilka som skola komma i åtnjutande af förhöjdt statsbidrag som med hvilka belopp, inom vissa fastställda gränser, detta skall utgå.

Såsom af den lemnade redogörelsen framgår, beröra de ändringar, som Riksdagen sålunda ansett böra i väglagen vidtagas, endast detaljbestämmelser uti samma lag och afse icke rubbning af några utaf lagens hufvudgrunder. Dessa sistnämnda böra också enligt Riksdagens åsigt i allt väsentligt orubbade bibehållas. Riksdagen har likvisst funnit sig icke böra stanna vid att hos Eders Kongl. Maj:t hemställa om utarbetande och framläggande af förslag till de speciella ändringar i väglagen, som Riksdagen med anledning af derom väckta motioner nu förklarar sig anse böra ega rum, utan har funnit en allmän revision af nämnda lag vara lämplig och önskvärd. Dels kunna nemligen de omförmälda detaljändringarna för sitt genomförande kräfva omarbetning af andra bestämmelser i väglagen, dels ligger den tanken nära, att en af Eders Kongl. Maj:t åvägabragt fullständig utredning i frågan skall ådagalägga behöfligheten af flera ändringar i nämnda lag än dem, som beröras utaf de af Riksdagen såsom önskvärda befunna detaljändringarna; ett antagande, hvartill Riksdagen kan hafva desto större anledning som väglagens tillämpning under de år, som gått, bör hafva

ådaglagt, om några andra än här ofvan berörda brister uti lagens bestämmelser kunna hafva gjort sig bemärkta och erfordra rättelse.

Under återopande af det ofvan anförda, får Riksdagen alltså anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föranstalta om revision af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 samt för Riksdagen framlägga det förslag till ändrade bestämmelser i nämnda lag, hvartill en dylik revision kan föränleda.

Stockholm den 14 maj 1900.

Med undersätlig vördnad.